

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. III. Alia difficultas expeditur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

gnoscere omnia possibilium extra verbum, & in seipsis, ut dicemus §. sequenti; & tamen Deum comprehendere nequeunt; ut supra ostensum est: Ergo ex cognitione omnium possibilium non recte inferitur Dei comprehensio.

68 Respondeo concessa Majori, negando Minorem, & ad primam ejus probatorem nem dicendum est, ad comprehendendam aliquam virtutem aut potentiam, non sufficere attingere quomodo cūque terminū ejus adæquatam, sed requiri quoddam illud adæquate cognoscatur, & secundum omnes modos & rationes, quæ ad ipsum pertinent: unde licet beatus videndo Verbum Divinum, videant terminum adæquatam potentia generativa Patris; quia tamen illum non vident adæquate, & penetrando omnem ejus eminentiam, omnesque rationes cognoscibilitatis, quæ sunt in ipso (qualis est v. g. ratio ideæ & exemplaris omnium creaturarū existentium, futurarum, & possibilem, quam habet ex vi suæ originis) potentiam generativam Patris æterni a quo procedit, non comprehendunt. Si autem beatus videret omnes creaturas posibles in verbo, adæquatū terminum divinæ omnipotentia cognosceret adæquate, & quantum ex natura sua cognoscibilis est: quod patet ex eo quod Deus aliquid amplius de sua potentia non potest cognoscere, alioquin falsa esset ejus cognitio, cum ultra collectionem omnium possibilem non refter nisi impossibile.

Ad secundam, concessa Antecedente, nego Consequentiam, & paritatem. Ratio disparitatis est quia creaturæ existentes, aut futurae, non sunt terminus adæquatus scientia visionis, cum per eandem scientiam plures alias Deus possit producere, & videre, collectio verò creaturarum possibilem est terminus adæquatus divinæ omnipotentia, cum ultra illam nihil aliud possit à Deo produci nec cognosci ut possibile, per scientiam simplicis intelligentia.

Ad tertiam dicendum, quod licet ex cognitione omnium possibilem extra verbum, non recte inferatur Dei comprehensio, bene tamen ex cognitione illorum in verbo, seu in essentia divina ut in causa. Ratio verò discriminis evidens est, si enim omnia possibilium videntur in verbo cognoscantur in illo ut in causa, & principio à quo derivantur, & ita virtus productiva ipsius adæquate cognosceretur, si autem extra verbum, & in seipsis cognosceretur, licet videretur totū quod Deus potest producere, materialiter, & in se, non tamen in suo principio & causa, & ut derivatur à virtute sui productiva; & ita ipsa virtus productiva non videretur, licet videretur res quæ esset terminus ejus: dū autem virtus productiva causa non videtur, ipsa causa non comprehenditur, ut magis patebit ex dicendis articulo sequenti.

Alia argumenta quæ contra istam conclusionem fieri possunt, proponuntur & solventur in Tractatu de Incarnatione, cum agemus de scientia beata animæ Christi. Unde ad hunc locum Lectorem remittimus, ut plenior hujus difficultatis resolutionem habere possit.

§. III.

Alia difficultas expeditur.

Dico secundò: Non implicat totam possibilem collectionem extra verbum quidditative cognosci.

69 Probatum primò ex D. Thoma quæst. 20. de verit. art. 5. ubi docet anima Christi non cognoscere per scientiam beatam omnia possibilem, & in contrarium sibi primò hoc argumentum objicit: *Quicumque scit majus, potest scire minus: Sed Deus*

A est majus, quàm quidd quid potest facere: Ergo cum anima Christi cognoscat Deum, multò magis potest cognoscere, quidd quid Deus potest facere. Cui argumento sic respondet: Ad primum dicendum quod quidd quid Deus potest facere, est minus quàm ipse Deus, & facilius posset ab anima Christi cognosci, si anima Christi per se offerretur quidd quid Deus potest facere, sicut per se ei presentatur ipse Deus: nunc autem ea quæ potest facere Deus, non offeruntur anima Christi in seipsis, sed in verbo, & ideo ratio non sequitur. Ex quibus verbis manifestè colligitur, D. Thomam sentire, nullam esse implicanciam in hoc quod tota possibilem collectio extra verbum cognoscatur. Tum quia si id implicaret, non debuisset dicere, quod cognitio omnium possibilem extra verbum esse facilior cognitione Dei, sed quod esset impossibilis & repugnans. Tum etiã quia quod ab anima Christi de facto tota possibilem collectio non cognoscatur, reducit ad hoc quod ei de facto non offertur: At si omnium possibilem cognitio extra verbum contradictionem involveret, carentia cognitionis illorum in anima Christi, melius ad implicanciam seu impossibilitatem cognoscendi totam possibilem collectionem reduceretur, quam ad hoc quod de facto ei non represententur omnia possibilium collectivè: Ergo sentit D. Thomas, non implicare totam possibilem collectionem extra verbum cognosci.

B Probatum secundò conclusio, convellendo duo præcipua adversæ sententia fundamenta. Si cognitio omnium possibilem in seipsis, & extra verbum implicaret, maxime quia talis cognitio esset comprehensiva Dei, & infinita, utpote ad objecta infinita terminata: Sed neutrum tali cognitioni competeret: Ergo illa contradictionem non implicat. Major continet præcipuum fundamentum adversæ sententia; Minor verò quoad utramque partem suadet. Et in primis quod ex cognitione omnium possibilem extra verbum non sequatur Dei comprehensio, sic ostenditur. Comprehensio causa non inferitur, nisi ex cognitione suorum effectuum in ipsa, & ex ipsa; nisi enim isto modo cognoscatur, non cognoscitur causa, quantum cognoscibilis est, quod ad illius comprehensionem requiritur: Ergo cognitio omnium possibilem in seipsis nec est comprehensiva divinæ omnipotentia, nec illius comprehensionem infert.

C Quod verò talis cognitio non deberet esse infinita, probatur ex D. Thoma 3. p. quæst. 10. art. 3. ad 2. ubi docet scientiam cōprehensivam infiniti per essentiam, necessariò esse infinitam; infiniti verò aliter, v. g. multitudine, finiti tamen secundum essentiam, scientia non esse necessariò infinitam; sed quod scientia finita vel infinita sit, ex finitate vel infinitate proprii objecti: proprium autem objectum intellectus est quidditas sub ratione quidditatis; & ideo si quidditas est finita, quamvis habeat aliam infinitatem, scientia talis quidditatis non est necessariò infinita. Unde sic licet arguere: Sola cognitio infiniti secundum essentiam, est necessariò infinita, si comprehensiva sit: Sed omnium possibilem collectio non est infinita secundum essentiam: Ergo cognitio totius collectionis possibilem non est necessariò infinita.

D Confirmatur & magis illustratur hæc ratio, juxta D. Thomam citatum, omnia individua sub aliqua specie cōtenta, quantum vis sint infinita, possunt cognosci per finitam cognitionem, quia cōveniunt in quidditate specifica, limitata, & finita; & juxta eundem S. Doctorem quæst. 20. de verit. art. 4.

art. 4. ad 7. qui cognosceret per naturam generis infinitas species contentas sub tali genere, finitâ cognitione cognosceret, quia licet species essent multitudinè infinita, continerentur tamen sub natura finita: Sed omnes creaturæ possibilès, etsi sint multitudinè infinita, continentur tamen sub ratione entitatis & quidditatis finitæ: Ergo possunt cognosci per cognitionem finitâ.

72 Dices: Individua convenire univocè in natura speciei, & species in natura generis, quæ est univocè quidditatis finitæ; & ideo possunt per unam cognitionem finitam attingi: omnia autem possibilia non conveniunt univocè in aliqua una natura, ens enim creatum, quod tantum est illis superius, non habet unitatem univocam; unde non est una quidditas, sed omnium quidditatum aggregatio seu collectio, subindeque nequit unam cognitionem finitam terminare.

Sed contra: Licet ens creatum in essendo solum gaudeat unitate analogâ, in ratione tamen objecti sufficientem habet unitatem, ut unam possit cognitionem terminare: Ergo solutio est nulla. Antecedens probatur: Non obstante unitate tantum analogâ quam habet in ratione entis, habet in ratione cognoscibilis unitatem sufficientem ut unam potentiam intellectivam, & unum Metaphysicæ habitum terminet: Ergo pariter sufficientem unitatem habet in ratione objecti cognoscibilis, ad terminandam & specificandam unicam cognitionem.

Ex quo impugnatum manet aliud Adversariorum fundamentum: existimant enim implicare totam possibilem collectionem extra verbum quidditative cognosci, eò quod ad illam requirentur infinitæ species in actu, quæ sunt impossibiles; vel saltem una quæ esset infinite perfecta, utpote quæ totum genus entis creabilis repræsenteret, quam etiam dari repugnat. Patet, inquam, ex dictis hujus rationis inefficacia: In primis enim quod ad cognoscenda extra verbum omnia possibilia, non essent necessariae species infinitæ, constat: si enim non obstante unitate analogâ, quam ens creatum & creabile habet in ratione entis, habeat in ratione cognoscibilis sufficientem unitatem ad terminandam & specificandam unicam cognitionem, illam etiam habebit, ut per unicam speciem, intellectui creato repræsenti possit.

73 Quod verò species omnia possibilia repræsens, non deberet esse entitative infinita, etiam ex dictis colligitur: sola enim infinitas objecti in ratione quidditatis, arguit infinitatem in specie, sicut sola hæc infinitas infert infinitatem cognitionis, ut ex D. Thoma supra vidimus: Sed collectio possibilem, etsi coalescat ex quidditatibus infinitis multitudinè, non est infinita in ratione quidditatis: Ergo ex infinita multitudinè rerum possibilem, non rectè colligitur infinitas entitativa in specie quidditativa illius.

Confirmatur: Species repræsens infinitas alicujus generis species, entitative infinita non est, quia omnes continentur sub uno genere quidditative suo, ut docet S. Doctor loco supra citato ex quæstionibus disputatis: Sed omnes creaturæ possibilès continentur sub ratione analogâ finitâ quidditative: Ergo possunt repræsenti per speciem entitative finitam.

Confirmatur amplius: Sola species infinitò modò repræsens objectum infinitum, infinitatem ab objecto desumit: Sed species quæ repræsens collectionem possibilem, non infi-

nitò, sed finitò modò repræsenteret illam: Ergo non esset infinita entitative.

S. IV.

Præcipua objectiones solvuntur.

74 **O**bjicies primò, Implicat lumen intellectuale, & cognitionem hominis, vel Angeli, esse infinita: Sed collectio omnium possibilem non potest attingi nisi per lumen, & cognitionem infinitam: Ergo implicat totam collectionem possibilem extra verbum, ab homine vel Angelo cognosci. Major supponitur ex Philosophia, Minor verò sic ostenditur. Objectum infinitum finitò lumine & cognitione finitâ attingi nequit: Sed omnium possibilem collectio infinita est: Ergo non nisi infinito lumine, & cognitione infinitâ, potest cognosci.

75 **R**espondeo concessa Majori, negando Minorem, ad cujus probationem dicendum est, quod licet objectum infinitum non possit infinito modo & comprehensive attingi, nisi per lumen & cognitionem infinitam: potest tamen finitò modo, & quidditative cognosci, finitò lumine, & cognitione finitâ, ut patet in visione beatificâ; beati enim per lumen gloriæ finitum, & per visionem similiter finitam, Deum quidditative cognoscunt, quævis sit infinitus per essentiam. Unde sic arguo: Infinitas Dei est major, quam infinitas collectionis possibilem, cum hæc sit tantum infinitas multitudinis, & per participationem, illa verò infinitas per essentiam: At infinitas divina non obstat, quominus Deus possit ab intellectu creato per lumen & cognitionem finitam quidditative cognosci: Ergo nec infinitas collectionis possibilem obstat poterit, quin ab intellectu creato, per lumen finitum, & finitam cognitionem, quidditative possit cognosci.

76 **O**bjicies secundo: Non potest dari cognitio sine specie repræsente objectum? Sed nulla potest dari species, quæ omnia possibilia repræsenteret: Ergo tota collectio possibilem non potest à beatis extra verbum cognosci. Major supponitur ex Philosophia, Minor verò ita datur, Species repræsens totam collectionem possibilem esset actu infinita: Sed implicat dari speciem actu infinitam, cum non sit dabile infinitum in actu: Ergo implicat dari speciem quæ omnia possibilia repræsenteret. Minor patet. Major probatur. Species repræsens omnia possibilia, esset ejusdem quidditatis cum tota possibilem collectione: Sed collectio possibilem est infinita: Ergo species omnia possibilia repræsens esset actu infinita.

77 **R**espondeo concessa Majori, negando Minorem, & ad ejus probationem, nego Majorem; species enim repræsens totam collectionem possibilem, non esset actu infinita, sed finita. Ad probationem autem in contrarium, nego etiam Majorem; non enim rectè colligitur infinitas speciei omnia possibilia repræsens, ex infinitate objecti quod repræsenteret. Tum quia illud finitò modò repræsenteret: ut autem ex objecto infinito, infinitas derivetur ad speciem, debet modò infinitò, infinitâque efficaciâ tale objectum attingere; ut constet in actu charitatis, habente pro objecto Deum, à quo tamen infinitam dignitatem non accipit, quia vis seu perfectio infinita objecti, impeditur à limitatione conatus, & virtutis operativæ, ne infinitatem in talem actum transundat. Tum etiam, quia omnia possibilia repræsenterentur à specie, ut staret sub quidditate finitâ, cujus oppositum necesse-